

LAURA SINTIJA
ČERNIAUSKAITĖ

**KVĖPAVIMAS
Į MARMURĄ**

ISTORIJA, NEPALIEKANTI ABEJINGŲ

OLOS

JIS eina plentu.

Plentas blizga žolėje kaip į vakarus įsmeigtas peilis, o šešėliai ritasi per galvą ir pečius, ir retų automobilių užesys tarytum palieka smegenyse garuojančias šliūžes. Blizganti, aliejinga rugpjūčio žolė suvilgo žingsnius, kai trumpam nusuka nuo plento, – jis gyvena čia – šitaip – tarp asfalto ir dangaus, – tarytum iki šiol nieko daugiau ir nebuvo, ir įkyrūs praeities fantomai liko anapus atminties kaip tolstantis triukšmas.

Jis ką tik užgimė iš kažkieno vaizduotės, šaute iššovė virš miškų susklyausto plento po drungna saulės rainelę. Jos šviesa visai nereikli, jis sklendžia joje išbaigtas ir lengvas kaip dulkelė.

Tarytum jo tikslas jau būtų sukurtas kartu su juo.

Dabar jis tiesiog veržiasi į priekį, gal nė nežinodamas, kur ir kodėl, bet visa, kas augo jame metų metus, dabar žino už jį ir veda.

Jis turi tik paklusti. Šioje šviesoje jam visa iš anksto atleista.

Žolėje tvinksi saulės nuskrudinti akmenys. Tas kvapas... Įkaitusios odos. Kai vakare virtuvėje įsukniaubdavo nosimi į *jos* kaklą, ten tvinkčiodavo karštas, nervingas kraujo takelis. „Na, kas, kas yra“, – sumurmėdavo *ji* nepakeldama akių nuo knygos. *Ji* retai ją liesdavo, ir jis retai liesdavo *ją* rankomis, kažkodėl nujautė, kad šitai jam užginta. „Kas yra šitam berniukui, – kuždėdavo *ji* bespalviu vėlyvo vakaro balsu, – ką jis atėjo man pasakyti“, – *ji* beveik jau miegodavo. „Nieko.“ „Nieko tai nieko. Eik gult, brolis jau miega.“

Jis man ne brolis.

Jis man ne brolis ir niekas man ne brolis. Aš esu iš oro užgimusi išimtis.

Pro šalį kaip tylus boulingo kamuolys pračiuožė baltas poršė – vieną kart jis matė žaidžiant boulingą per televiziją. Ir matė poršė, kuri galima išlošti, jei kažką pirkši ir užpildysi kuponą. Aplinkui tą kitą poršė, kuris per televiziją švytėjo raudonai kaip karšto vandens rankena globos namų dušuose, glaustėsi ilgakojęs, tarsi blizgia plėvele aptrauktos merginos. Jos glostė automobilį lyg gyvą, ir tarytum iš anksto būtų mylėjusios jį išlošusį šeimininką. Tada jam atrodė, kad meilė, apie kurią visi tiek šneka, ir yra – būti tokiam, kad

tave norėtų turėti. Tik niekas negali dorai paaiškinti, kaip tai pasiekama. Gražuolės, apraizgiusios raudoną poršę kaip kaspinėliai dovaną, turėjo ilgas laibas kojas – daugiau jis niekur tokių nematė; globos namų merginos ir moterys buvo platesnės, minkštais užpakaliais, į kuriuos jis bijojo ilgai žiūrėti, kojos jų buvo stambios, tvirtai rėmėsi į žemę ir koridoriuose sukeldavo nemažai triukšmo. Televizijos gražuolės turbūt specialiai išvedamos ir auginamos kaip ypatinga vištų veislė, kad paskui glaustytųsi prie to poršė, – laikydamas delną ant karščiuojančio kelnų antuko tada nusprendė jis.

Baltas poršė sulėtino greitį ir sustojo. Tik tiek, bet jis iš karto pajuto, kad dėl jo. Apsimetė nepastebįs. Kai nelėtidamas žingsnio priartėjo, atsivėrė priekinės durelės.

– Toli žygiuojai? Sėsk, pavešiu.

Jis išsigando, kad tai *ji* – šviesus kostiumėlis ir smilkiniuose saulės nuauksinti plaukai, ir kvapas – *tas* kvapas, ir blizgančia lykra aptraukta pėda – kaip ir *ji*, moteris vairavo nusiavusi batelius – saugumo dėlei jis užfiksavo visas detales. Ir nuraudo taip tirštai, kad valandėlei aptemo akyse... Tai negalėjo būti *ji*, net ir po tiekos metų, tik ne šitame poršė. Ir tas kvapas – nors panašus, ir balso tembras, ir liesi krumpliai – lyg karūnelės virš vairo tebuvo sumani klastotė.

Jis įsėdo. Į priekį, prie moters.

Automobilis pajudėjo. Slydo plentų tyliai ir sklandžiai, kaip peilis per sviestą. Moteris kažko klausinėjo, ir jis tik suprato, kad turi meluoti, viską meluoti – nė krislo tiesos. Jiems negalima sakyti tiesos. O pagaliau jis jos ir nežino, ir nenori žinoti. Be to, jam tik iš pradžių atrodė – kol buvo mažesnis, – kad tiesa jiems svarbi. Iš tikrųjų jiems jos nereikia, jie nori girdėti tik sau patogius dalykus. Jis nesuko galvos, ką moteris norėtų išgirsti – turbūt tą patį, ką visi, – pilkas, neužkliūnančias, panašias viena į kitą kaip pakelės alksniai detales. Jį erzino, kad moteris verčia jį sukti smegenis ir aušinti burną. Jis klausėsi jos žemo, tingaus balso ir gerokai delsdamas atsakyti žvilgčiojo į švelniu pūkeliu aptrauktą skruostikaulį po pelenų spalvos plaukais – pro juos košėsi įstriži vakaro saulės spinduliai. Lyg nujausdama šviesos savivalę, moteris išsitraukė segtuką ir paleidusi vairą keliais meistriškais judesiais susisegė plaukus ant pakaušio. Apnuogintame jos skruostikaulio linkyje sugaudė aksominis šešėlis, gundanti paslapties ūksmė – panaši į šlaunies, nutraukus nuo jos nérinius – su kitais berniukais jis matė tą judesį per televiziją. Jis apsalo, nurijo tąsias seiles ir sugniaužė kelnių kišenėje peiliuką.

– Kur tave paleisti? – paklausė moteris.

– Čia.

– Čia?.. Tiesiog – čia?..

Jos balse, kvapuose, arogantiškame patelės judesių arsenale tyvuliavo vos juntamas pranašumas. Tai jį vedė iš proto.

Jis kyštelėjo peiliuką jai prie kaklo.

– Sustabdyk.

Moteris iš karto pakluso. Iš karto suprato, kad su juo negalima juokauti. Nė nežvilgterėjusi į peiliuką žinojo, kas tyko jai prie gerklės ir kuo tai kvepia.

Jis tik norėjo, kad ji žinotų, ką jis gali. Tik tiek. Pamatyti *tai* jos akyse.

Moteris nežiūrėjo į jį – įsispitrėjo tiesiai priešais save, į šešėliuose skendintį plentą. Pro šalį pralėkė keli automobiliai. Abu vienu metu atkreipė į tai dėmesį, ir tada jis vėl išgirdo jos kvėpavimą. Ne, pamatė – jis sutvaksėjo prasegto švarkelio iškirptėje, po lininiais marškinėliais.

Jis panūdo, kad moteris paliestų jį. Tik nežinojo, kaip paprašyti. Kaip tai sakoma. Ką jie daro, kai nori būti paliesti. Tik tiek.

Jos siauras, kreminis delnas ant jo pigiais skalbikliais trenkiančių drabužių... Ne.

– Ką tu darysi?.. – paklausė ji.

Geriau jau nebūtų klaususi.

Nes jis žinojo, ką norėtų daryti. Tik niekada, niekada to neišdrįs. Bet jis gali padaryti šį tą stipresnio, ką ji atsimins visą gyvenimą.

Jis spūstelėjo peiliuką, ir jos kaklu nudryko kraujo siūlas.

Moteris gaiktelėjo. Ją ėmė purtyti, ji stipriai užsi-merkė, veidas susiraukšlėjo, ir – ką tik išrodęs toks ramus ir išdidus – dabar primena nuo šlaunies nuplėštus suglamžytus nėrinius.

Jis nuryja tirštas seiles.

– Klaupkis, – švokščia jis. Nenorėtų to sakyti, nes sakyti *gėda*. Geriau ji perskaitytų jo mintis ir paklustų neversdama jo žemintis, bet ji to negali, ir už tai jis ją nubaus. Moteris susmunka ant guminio kilimėlio, vairo prispaustos krūtys kaip du pasirengę sprukti kiaušiniai – smailūs snukučiai kalasi pro lininius marškinėlius, lipa, ieškodami išėjimo, per viršų.

– Ko tu nori? – šnibžda ji.

Jis nežino. Jam tik patinka laikyti ją po peilio geležte, patinka jos šnabždesys, jos minkštumas, jis gali jai liepti bet ką, bet nesugalvoja, ką dar galėtų įsakyti... Bijo ją liesti pirštais, tik peiliuku, pačiu smaigaliu, bet juo neatiteka ta šiluma nuo jos odos. Jis pasilenkia prie moters kaklo ir uodžia, uodžia krešančią olą ant kaklo – tai *jis* ją padarė, *jis* atvėrė jos audinius, *jis* atrakino

tą kvapą, ir jo paslėpsniuose tvinsta ir gaudžia užkariautojo malonumas, plinta iki pat smilkinių...

Jis pratisai suinkščia, įsikniaubia nosimi į žaizdelę moters kakle, ir tuo pat metu įtampa iššauna su tokia jėga, kad jis kone praranda sąmonę.

Moteris atsimerkia ir nuščiuvusi žiūri į plentą. Jo kelnėse šilta ir šlapia, jis glitus ir pažeidžiamas kaip ką tik užsimezgęs gemalas, ir jam taip gėda, kad įmanytų ją pasmaugti ir į skutelius subadyti šitą greitkelį ir mišką.

– Kurva... – šnibžda jis. – Kurva, kurva! – šaukia. – Kaip man išlipti?!..

Durys neatsidaro. Žiūrėdama priešais save moteris vangiai krusteli. Duslus garsas – jis iššauna lauk ir neria pro žemus alksnius į miško prieblandą.

Atsitokėjo prie lapės olos. Tos pačios, kur prieš ketverius metus užgniauzęs kvapą stebėjo lapę ir lapiukus, o grįžęs pas ją tik verkė ir nemokėjo paaiškinti, kas atsitiko. Šešėliai ilgėjo, vėsa virš skardžio kvėpavo į nugarą, aštrūs kregždžių sparneliai skaudžiai perkirpo paširdžius – nejau bus lietaus – jo kraujas staiga toks sunkus ir lėtas...

Ola žvelgė tiesiai į jį – išsiplėtęs, nemirksintis vyzdys.

Ji kvėpėjo ilgai nekeistais baltiniais, kaip jo sapnuose, kolti ir sava, ir aplinkui pulsavo karštas ir drėgnas oranžinis smėlis. Jokio vėjo. Medžiai ir kregž-

dės nutilo. Kraujas sustojo. Tik smėlis, tik tas smėlis pulsavo lyg karščiuojanti smegenų žievė, ir jis nėrė į jį nespėjęs susivokti ką daro, nėrė toks mažytis lyg būtų išbarstęs kūną pakeliui bruknienojuose lyg būtų išsmukęs iš jo kaip iš sunėšio drabužio ir palikęs pleventi tarp alksnių jis labai skubėjo kad jo nepasivytų ir nesutrukdytų atnašavimo smėliui kuris alsavo kaip dvasia kuris visuomet patenkintas juo kuris susiurbia nuskausmina užberia takus karščiuojančioms mintims.....

Jis gulėjo prispaudęs prie krūtinės kelius, įkišęs galvą į tamsų drėgną urvą, tarp sukąstų dantų grikšėjo smėlis. Ištraukęs galvą pajuto dvelksmą, kaip atvėsusi marška nusileidžiantį ant veido. Kairę ranką keliose vietose buvo susipjaustęs peiliuku – sukrešėjusiose žaizdelėse blykčiojo smėlio smiltys. Jam taip nutikdavo ir globos namuose. Kartą jam net atvedė kažkokią moterį. Ši klausinėjo išmeigusi į jį skvarbų žvilgsnį. Tik klausinėjo, bet nepyko, jei jis neatsakydavo. Jie norėjo, kad jis įduotų berniuką, pardavusį jam peilį. Bet jis tik šaipėsi.

Jis lengvai rado kelią, nors eglyne jau kaupėsi šešėliai ir šakų arkose aidintis jo šniokštavimas grįždavo šmėklų pavidalais. Eidamas vėl sušilo. Proskynoje dulkė, į nosį smigo šiltos lietaus adatėlės. Jis krūptelėjo – vir-

tuvės lange jau degė šviesa – per saulės rezginį nusirito alpi banga – kiti langai, atrodo, buvo tamsūs – nejau jie visi virtuvėje.

Laikydamasis miško patraukė aplinkui, prie pamiškėje teberiogsančio apleisto tvartelio. Kvėpavo taip garsiai, kad, kai virtuvėje staiga užgeso šviesa, išsigando, jog jį išgirdo. Bet šviesa tik peršoko į kitą langą – tame, didžiausiame kambaryje žiūrėdavo televizorių ir taisydavo mokinių sąsiuvinius.

Jie nelaikė gyvulių. Tvirtelis atstojo sandėliuką, o garduose leido kaimynams susikrauti šieną – vis tiek juk stovėjo tušti. Jis pasiklausė – į stogą barbeno retas lietus, šieno nebuvo daug, gal net pernykštis, bet prieblandoje sausi stiebeliai spragsėjo kaip gyvi.

Rado šieno kauburius iš kvapo ir krito žemyn.

Čia jis buvo vienintelis toks didelis ir tamsus, kiti spragsėjo aplinkui, dūrė, kuteno ir, įveikę jį kaip neišvengiamą kliūtį, spraugė savo keliais.

Galbūt jis irgi būtų norėjęs mokėti šitaip perlipęs nueiti, ir viskas.

Atrodo, jis verkė.

Ilgai ilgai į svetingą ir kvapnią šiaudų tamsą. Ašaros išsyk susigerdavo į šiaudus, jų tarytum ir nebuvo. Jis pailso, suknebo kaip išgręžtas audeklas ir paskutiniai raudos traukuliai nuvilnijo pirštais į šieną.

Paskui lietaus barbenimas nutilo, atrodo, lauke išsigiedrijo, pro plyšius lentose išsiskverbė vakaro saulė. Jis nemiegojo, tik lindėjo tamsos kamuoly, ir toji tamsa buvo tamsesnė už tvartelio prieblandą. Ji pamažėle plūdo *iš jo*, kaip užnuodytas kraujas, ir buvo baisi ir saldi. Jis juto jos saugantį nimbą, kai ji plito aplinkui lyg šilta šlapimo dėmė. Jis nemiegojo, tikrai nesudėjo nė bluosto, buvo budrus kaip niekad, nes tamsa reikalavo budrumo, bet kodėl jis tada neišgirdo tų žingsnių – juk žolė visada šnara, kai eina žmogus, net toks tykus ir lengvas, kaip *šitas*,

šitas vaikas.

Šitas atsidūrė čia tyliai ir netikėtai. Jį įsiutino, kad *tas* pirmas jį pamatė, stovėjo čia ir spoksojo į jį, kai jis nežinia ką veikė. *Šitas* buvo toksai – viską pamatydavo pirmas, lyg už kažkokius nuopelnus jam iš aukščiau būtų buvę leista *šitaip* žiūrėti. Atrodė beveik nepasikeitęs, kaulėtais, ligos išgalūtais bruožais – kaip blyški žolelė, tik dabar jiedu buvo vienodo ūgio.

Nuostaba akimirksniui sujungė vaikus į vieną nepatikliai virpantį daiktą, bet netrukus tarp jų įsiterpė pragariškas metalinis džeržgesys – *šitas* iš nuostabos paleido dviratį. Turbūt jis atėjo pasiimti dviračio, patraukė jį nuo sienos ir tada pastebėjo jį, ir neteko amo.

Jiedu krūptelėjo, tarytum aštraus triukšmo perpjauti į dvi dalis, ir vėl sugrįžo kiekvienas prie savęs.

– Iljuša?.. – sušnibždėjo vaikas.

Jis pašoko nemąstydamas. Tik įtūžis sutvaksėjo smilkiniuose. Viskas tarytum iš anksto buvo nuspręsta, ir net ne jis tai sugalvojo.

Tai nebuvo ketinimas.

Tik visada jame glūdėjusi jėga.

Jis tik spėjo užčiuopti peiliuką kelnų kišenėje, kai lyg spyruoklė atsispyrė nuo aslos.

Jis nemoka to judesio, tikrai dar nė sykio, bet tarytum būtų sapnavęs, ilgai ilgai, sapnas po sapno, ir stauga jis kaip žaibas, kaip visad jame glūdėjęs, jam pačiam nė nereikia, tik pasitraukti ir leisti tai galiai, kuri žino geriau už jį, ir ką gi

štai

dar

ir dar

ir dar

ir nejaugi.....

kraujas aptaško saulėje spindinčius dviračio stipinius, ir juoda ola garuoja baltuose marškinėliuose,

žolelės blyškios tik išorėje, bet kai jas perpjauni,

iš jų išstrykšta tokia netikėta spalva,

kad gali išprotėti, kokios ji godi ir ryški,

kaip ją nutildyti, kaip išvert, jei tik jis būtų žinojęs, kad šitaip

ar tai jis ir ką gi jis

jis šitai padarė
bet ir ką gi
nejau

žingsniai per žolę, artėjantis traškesys, na ir ką
peleniniai plaukai, nesutramdomi, spragsi kaip šie-
nas, virsta per saulėlydžio perlietą tarpdurį, liejasi iš
plevenančio gėlėto šilko,

ir staiga nuvysta plazdėjimas, viskas sustoja
tos akys

krištolinė rainelė, čia piestelės ir kuokeliai šypsoda-
vosi skrisdami ratu – jas užtvindo, užtvindo tas garuo-
jantis

į kurį žiūri –
ir klyyyyyyyyyksmas
klyyyyyyyyy
klyyyyyyyyy

na ir ką na ir ką išleiskit
čia ankšta čia ryšku ir galima uždusti kaip arti
ji tik dabar

tik dabar
atplėšusi akis nuo tos atidarytos ryškios
tik dabar jį pažįsta

– Ilja?... – šnibžda ji. – Ilja, tu?.. Tu, Ilja?.. Tu?..

Ji.

Izabelė.